

SZÍNHÁZI ESTÉK

Bemutatkozott a „Taganka”

Az elmúlt hét — és az előttünk álló hét — színházi eseménye: bemutatkozott és mutatkozni hazánkban a híres moszkvai Taganka Színház. Már lezajlott nagy sikerrel a Tíz nap, amely megrengette a világot és a Hamlet első

előadása, október 8-án következik a Csendesek a hajnalok, Mindhárom Jurij Ljubimov rendezése. Képünk: Gertrúd és Hamlet — A. Gremidova és V. Viszockij a Hamletben. (Az előadásokra visszatérünk.)

Madách Színház

Széchenyi István, történelmünk múlt századi nagy és tragikus személyisége visszatérő alakja színpadainknak. A Madách Színházban tizenkilenc, a Katona József Színházban nyolc éve került színre Németh László drámája. Széchenyi életének elkerülhetetlen öngyilkosságba torkolló utolsó napjairól. A Pesti Színház két éve bemutatott Széchenyi-színművét (Eörsi István) — más felhangokkal — ugyanez a téma. Az első két említett előadást egy-egy művész személyve köti a mostanéhoz: az 1957-est a rendező Adám Ottó, az 1968-ast a címszereplő, Bessenyei Ferenc. Találkozásuk bizonyára megszűli a megrázó dráma előadássorozatát a Madách Színházban, hiszen az emlékezetes, Timár József-féle Széchenyi három előadás után lekerült a színpadról.

Madách Kamara

Képtelen vagyok igazán bosszankodni, ha közönségünk olyan szintű szellemi termékenységet mutat, mint a Bunbury. Oscar Wilde ismert vígjátéka, amelyet most felújítottak a Madách Kamara Színházban Oscar Wilde semmitmondása szellemesebb, magvasabb, mint sok tehetségtelen ember nagyotmondása. A Bunbury felültes, de szellemes gúnnyal az angol középosztályról poéziséről, úrhatnásáról. A jól szerkesztett, jól megírt darabot jó előadásban érde-

SZÉCHENYI

Igazi nagy dráma a Széchenyié, lehetőségeiben a shakespeare-i királydrámákkal vetekszik. Ime, egy nemzeti és nemzetközi jelentőségű életút végső szakaszában a rádöbbenés, a túllépés korábbi önmagán — de mindez egy kicsit megkésve. Ime, az egérfogó, amelyből csak kísérlet van, szabadulás nincs. Németh László — nyilván önnön helyzetének az elemzése következtében, amelyet harminc éve, a darab írásakor erősen rokonnak érzett a döblingi Széchenyivel — a konfliktus második felét dolgozta ki lélektani pontossággal. Nagy dialógiai ellenére az első, a korábbi önmagán éppen ekkor túllépő Széchenyi, halványabban rajzolódik ki a mű abszolút főszerében.

Ezt a főszerepet Bessenyei

Ferenc alakítja. Ebben a szerepben volt alkalmam azt írni róla nyolc évvel ezelőtt: egy korábbi és huzamos színtéréről... a színművészet magasabb szintjére lépett. Bessenyei azóta színházművésztünk kivételes eseményévé érett, képes volt elhagyni korábbi megszokásainak sokaságát, a felület, a külsőségek helyett a mélyből bányászta ki alakításait, Széchenyit is. Az erre, és ezzel a mű lényegére összpontosító Adám Ottó rendezővel közös érdeme, hogy a Habsburg „moltóságával” halálba hájított Széchenyivel együtt átéljük a lehetőséget, az élet szükülésének fojtogató félelmét.

A műben alig akad további hatás szerén, a két elűtő karakterű orvos, Körmenyi János, Koltai János és a többiek jók.

BUNBURY

mes időnként ma is felújítani, remélhető a siker, a jó szórakozás.

Jó előadásban — ismétlem, bosszankodni akkor lehet, amikor az előadás nem jó. Szirtes Tamás rendezői tévedése, hogy karikírozta a karikatúrát. Ezt csak alapjában rossz művek (nem karikatúrák!) esetében szabad — akkor mulatságos. Így viszont kiszippantja a szellemes műből a mulatságosságot. A Bunburyt „komolyan kell venni”,

akkor hatásos. A szereplők csaknem valamennyien áldozatai a téves alapképzésnek — iókedvűen játszanak, de nem jól. Azonjártsszák az egyszerű vígjátékot. Ellenséged és egyben az előadás legfőbb élménye Zenthe Ferenc tisztelgetes Chasuble doktorie. Ezetlen bravúros mozdulat, megfővelése jellemformáló értékű, további eszközökre nincs szüksége. Szívesen köszöntök a színpadon a régen látott Fónay Mártát.

József Attila Színház

SZOMBAT, VASÁRNAP, HÉTFŐ

Angyalföldi színházunk Shakespeare-vígjátéksorozatában játssza a Sok hűbő semmiért című remekét. A cím ezúttal is leírható — immár bírálatként. Eduardo de Filippo, a Nápoly és a nápolyiak kérdésében született (Nápolyban született) szakember, a hazánkban is népszerű író színművész, rendező, túl nagy lélegzettel túl keveset mond ezúttal az emberről. A nápolyról és a máshová valósról egyaránt — hiszen egy nápolyi fellegzettségű darab éppúgy csak általánoson igaz tartalommal lehet érdemesebb mint egy budapesti. Akkor is, ha Nápolyt csakugyan más városoktól felülmúlják, feltűnőbbek a jellemzetességei.

Igy hát Seregi László rendezői erőfeszítése jórészt abban merül ki (és a színészek java részével együtt valóban

ki is merül), hogy a nápolyi-színházot a végletekig erőltesse, ami ilyen mértékben nem nápolyiaktól, képtelenség, természetellenes. Olyan, mintha anyanyelvi fokon próbálnánk angolul, vagy akár olaszul beszélni. Attól, hogy a délszlavok jellegzetességei feltűnőbbek, még nem átélethetőbbek másokénál legfeljebb utánozhatóbbak — a színművészet pedig nem utánozás. Az előadásban a kelletténél sokkal több a nápolykodás, sokkal kevesebb az őszinteség, amire azért a tapasztaltnál több lehetőség nyílt. Természetesen nem az érzélt harmadik felvonásban, amely az író tévedése (az előadás megteszi a tehetőt a lapos érzéltesség elkerülése érdekében), hanem a némely villanásában eredeti, Filippo sokkal jobb műveire emlékeztető életképi részekben.

A színészek közül Bakó Márta mutatja a legtöbb eredetiséget és okos mérsékletet — ettől alakja olaszabb azokénál, akik ezt felettébb erőltetik. Szemes Mari rengeteg energiát szentel Filippo aszszonyvagyotezisének, a „Mamma, Nápoly”-nak a meazválósítására — mindez aránytalan az eredménnyel. Igaz, a „Mamma Róma” (Anna Magnani feleithetetlen filmalkája) megírásában is aránytalanul jobb volt. Figyelmeztetésként meg kell mondani, hogy a színház régebbi és új fiatal tagjai szokatlanul rosszak. Hasonlóképpen a végig gondolatlan, esetleges zenei átvezetések.

A vállalkozás nem érte meg az érdekében tett nagy erőfeszítést.

Rajk Endre